2025/2384

27.11.2025

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2025/2384,

20. november 2025,

pensionijälgimissüsteemide, pensioninäidikute ja automaatse liitumise kohta

(teatavaks tehtud numbri C(2025) 9300 all)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni 10. septembri 2025. aasta aruandes investeeringute ja reformide rahastamise hõlbustamise kohta Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks ja kapitaliturgude liidu loomise kohta (Draghi aruanne) (2024/2116(INI)) rõhutatakse, et pensionid aitavad kaitsta pensionäre, tugevdada kapitaliturgu ja kaasata investeeringuid, ning nõutakse tungivalt, et komisjon tagaks, et kõik liikmesriigid võtaksid kasutusele lihtsad ja läbipaistvad pensionijälgimissüsteemid.

(2) 2024. aasta märtsis palus laiendatud koosseisus kokku tulnud eurorühm i) liikmesriikidel hinnata seda, mil määral on nende kodanikele kättesaadavad tööandjapensionide turu tooted, ja jagada parimaid tavasid, sealhulgas selle kohta, kuidas parandada kodanike liitumist tööandjapensioni skeemidega; ii) Euroopa Komisjonil juhtida liikmesriikide jõupingutusi, selgitades välja parimad tavad ja pannes neid omalt poolt ette; iii) liikmesriikidel töötada välja pensionijälgimissüsteemid, mille abil anda kodanikele ülevaade oma tulevasest pensionitulust, ning iv) Euroopa Komisjonil töötada koostöös Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ning liikmesriikidega välja pensioninäidik.

(3) 2024. aasta aprillis toimunud euroala tippkohtumisel tehtud avalduses kutsuti kõiki liikmesriike ja ELi institutsioone üles tagama kõigi eespool nimetatud eurorühma laiendatud koosseisu avalduses kirjeldatud meetmete kiire rakendamine.

(4) Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2025. aasta teatises „Hoiuste ja investeeringute liit. ELi kodanike jõukuse ja majandusliku konkurentsivõime kasvatamise strateegia“ võttis komisjon kohustuse edendada pensionijälgimissüsteemide, pensioninäidikute ja automaatse liitumise kasutamist ja parimaid tavasid, et suurendada inimeste teadlikkust nende eeldatavast pensionitulust, võimaldades neil pensionile jäämiseks paremini valmistuda. Sellised vahendid aitaksid avada tööandjapensionide turge laiemas ulatuses ja sügavuti, mis ei tooks kasu ainult inimestele, vaid liidu majandusele laiemalt.

(5) Euroopa Kontrollikoja 2025. aasta mai eriaruandes täiendavate pensionide kohta on soovitatud komisjonil parandada nii üksikisikute kui ka riigi tasandil pensionilõhet käsitlevate andmete läbipaistvust, edendades poliitikameetmeid pensionijälgimissüsteemide ja pensioninäidikute vallas.

(6) Kõrgetasemelise pensionieksperdi rühma 2019. aasta detsembri aruandes on soovitatud liikmesriikidel kasutada mitmetasandiliste pensionisüsteemide väljatöötamisel pikaajalist ja terviklikku lähenemisviisi ning anti ELi institutsioonidele, liikmesriikidele, pensionipakkujatele ja sotsiaalpartneritele selleks soovitusi.

(7) Kapitaliturgude liidu kõrgetasemelise foorumi 2020. aasta juuni aruandes on hoiatatud, et pensionide ebapiisavusega seotud riskid tekitavad liikmesriikidele poliitilisi ja eelarveprobleeme, ning soovitatakse komisjonil i) töötada välja pensioninäidik, millega mõõta liikmesriikide pensionide piisavuse ja kestlikkuse vallas tehtud edusamme; ii) innustada üksikisikute jaoks pensionijälgimissüsteemide väljatöötamist ning iii) toetada automaatse liitumise süsteemide kasutuselevõttu, et tagada kõigis liikmesriikides piisav pensionikate.

(8) Täiendavat teavet saadi Euroopa Komisjoni nimel 2021. aastal tehtud automaatse liitumise parimate tavade uuringust, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve pensionijälgimissüsteemide ja pensioninäidikute parimate tavade alastest tehnilistest nõuannetest ning sellega kaasnenud täiendavast tehnilisest sisendist hoiuste ja investeeringute liidu raames 2025. aasta septembris tehtud läbivaatamistesse.

(9) Pensionide piisavuse ja ELis sellega seotud peamiste murekohtade ning riikide rahanduse kestlikkuse kohta on komisjon ammutanud teavet vastavalt 2024. aasta pensionide piisavuse aruandest, mille on koostanud ühiselt Euroopa Komisjon ja sotsiaalkaitsekomitee, ning 2024. aasta rahvastiku vananemise aruandest, mille on koostanud ühiselt Euroopa Komisjon ja majanduspoliitika komitee ning milles on prognoositud vananemisega seotud avaliku sektori kulutusi järgmistel aastakümnetel.

(10) Euroopa sotsiaalõiguste samba 15. põhimõtte kohaselt on töötajatel ja füüsilisest isikust ettevõtjatel õigus saada pensioni, mis vastab nende panusele ja tagab piisava sissetuleku, ning naistel ja meestel peavad olema võrdsed võimalused pensioniõiguste omandamisel.

(11) Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus, ([1]) milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele, sisaldab soovitust liikmesriikidele tagada sotsiaalkaitsekavade tingimuste ja eeskirjade läbipaistvus ning teha üksikisikutele kättesaadavaks ajakohastatud, põhjalik, kasutajasõbralik ja hästi arusaadav tasuta teave nende õiguste ja kohustuste kohta. Samuti soovitatakse liikmesriikidel vajaduse korral lihtsustada haldusnõudeid, mis reguleerivad töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja tööandjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele ja sellest kasu saamist.

(12) Kuna vähene finantskirjaoskus ning kognitiivne ja käitumuslik kallutatus võivad pensioniplaneerimist takistada, on vaja finantshariduse ja pensionide läbipaistvuse parandamise meetmeid. 2023. aasta juuli Eurobaromeetri uuringust ilmnes, et selline kallutatus on märkimisväärsel osal elanikkonnast. Nõukogu 14. mai 2024. aasta järeldustes kutsuti liikmesriike ja komisjoni üles võtma ulatuslikke meetmeid finantskirjaoskuse parandamiseks ELis, et muu hulgas võimaldada inimestel tulevikuks valmistuda ja selleks investeerida. Vastuseks sellele üleskutsele avaldas komisjon 30. septembril 2025 finantskirjaoskuse strateegia, milles on esitatud algatused, millega aidata inimestel teha pikaajalise planeerimise ja sealhulgas pensioniplaneerimise asjus teadlikumaid otsuseid.

(13) Et inimestel oleks võimalik oma pensionipõlve rahaliselt planeerida, on finantshariduse meetmete kõrval vaja ka tõhusaid teabevahendeid. Paljudel eurooplastel puuduvad andmed ja vahendid, et jälgida oma pensioniõigusi, mis jagunevad üha enam eri skeemide ja üha enam ka eri riikide vahel, mis raskendab karjääri-, pensioni- ja säästuvajaduste kohta teadlike otsuste tegemist. Teadlikkuse suurendamine karjääri kestel tehtud otsuste mõjust, nagu karjäärikatkestused ja osaajaga töötamine, samuti pensionieast ja säästude olukorrast aitavad inimestel ja eelkõige naistel teha põhjendatud otsuseid. Pensionisüsteemide läbipaistvust, teadlikkust neist ning seega ka usaldust nende vastu aitaks suurendada riiklik digitaalne pensionijälgimissüsteem, mis annab inimesele kokkuvõtliku ülevaate kõigist allikatest kogunenud pensioniõigustest ja ideaaljuhul prognoositavatest pensionihüvitistest, võimaldades igaühel seeläbi paremini hinnata, kas nende tulevane pension on piisav, ja teha teadlikke otsuseid. Kuigi enamikul liikmesriikidel on pensioniõiguste jaoks spetsiaalsed veebipõhised teabeplatvormid, piirduvad need sageli riiklike pensionidega ega hõlma täielikult täiendavaid pensione. Vaid vähestes liikmesriikides on kasutusel pensionijälgimissüsteem, mis sisaldab põhjalikku teavet kõigi pensionisammaste ja -pakkujate kohta.

(14) Liikmesriigid peaksid tegema oma elanikkonnale kättesaadavaks põhjaliku pensionijälgimissüsteemi. See aitaks täita lünki pensioniteabes ning võimaldaks inimestel hinnata oma praeguse ja tulevase pensionitulu piisavust ja vajaduse korral seda parandada. Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve tehnilised nõuanded hõlmavad riiklike pensionijälgimissüsteemide kavandamise, juhtimise ja rakendamise häid tavasid. Et pensionijälgimissüsteem oleks tõhus, peab see olema kasutajakeskse ülesehitusega ja võtma arvesse keskmise inimese vajadusi ja kognitiivset kallutatust. See tähendab, et teavet tuleb esitada arekeeles lihtsal ja arusaadaval viisil ning kasutada tuleb mitmetasandilist teavitusstruktuuri, mis lubab tõsta olulise teabe kohe maandumislehel esile. Samas tuleks anda üksikasjalikku teavet kasutajatele, kes soovivad saada tulevastest võimalustest põhjalikumat ülevaadet. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et nende pensionijälgimissüsteem vastab Euroopa ligipääsetavuse akti (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/882) ([2]) ja veebi juurdepääsetavuse direktiivi (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2016/2102) ([3]) nõuetele.

([1]) Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele (ELT C 387, 15.11.2019, lk 1).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj).

(15) Euroopa Komisjon toetab ELi tasandi pensionijälgimisteenuse (ETS) arendamist. Tegemist oleks üleeuroopalise platvormiga, mis toimib keskse sõlmena, mis ühendab ELi liikmesriikide eri pensionijälgimissüsteeme. ELi tasandi pensionijälgimisteenus peaks võimaldama ka liikuvatel töötajatel saada ülevaate oma pensioniõigustest, olenemata liikmesriigist, kus need on omandatud. Tõhusa piiriülese pensionijälgimise eeltingimuseks on see, et riiklik pensionijälgimissüsteem luuakse ja kavandatakse või seda kohandatakse nii, et see oleks tehniliselt koostalitlusvõimeline ja volitatud jagama andmeid ELi tasandi pensionijälgimisteenusega.

(16) Kõikjal ELis tekitavad pensionide piisavusele ja pensionisüsteemide kestlikkusele üha suuremaid probleeme demograafilised suundumused, tehnoloogia arengu mõju tööhõivele ja uued töövormid. Keskmine riiklik pension protsendina keskmisest brutopalgast peaks ELis järgmistel aastakümnetel vähenema. Siiski on ELis pensionisüsteemide struktuuris ning eri vanuserühmade, soorühmade, sektorite, sissetulekutasemete, karjääri kestuste ja -kõverate puhul pensioniõigustes märkimisväärseid erinevusi. See tähendab, et pensionide piisavus on elanikkonna lõikes ebaühtlane.

(17) Demograafilise surve tingimustes on enamik liikmesriike oma pensionisüsteeme reforminud, mis võib paljudel juhtudel viia madalamate riikliku pensioni asendusmääradeni. Hoolimata mitmest pensionide kestlikkust suurendavast reformist on riiklikud pensionisüsteemid paljudes liikmesriikides endiselt surve all. Samal ajal on tööandja- ja personaalsetel pensioniskeemidel riiklike pensioniskeemide täiendamisel üha tähtsam koht, kuivõrd need aitavad tagada pensionäridele piisava pensionisissetuleku, hoides samal ajal süsteemi kestlikuna. Siiski on täiendavad pensionid paljudes liikmesriikides vähem arenenud ja nende kasutamine on elanikkonna eri osades erinev, mis tuleneb peamiselt sellistest teguritest nagu erinevused säästuvõimes, ebapiisav finantskirjaoskus ja vähene läbipaistvus ning usalduse puudumine selle suhtes, et täiendavate pensionide sektor suudab saavutada säästude reaalkasvu. Juurdepääs tööandjapensionile sõltub töölepingu liigist, tööhõivesektorist, tööandja suurusest ning kollektiivläbirääkimiste süsteemi ja sellega seotud sotsiaaldialoogi tugevusest. Tuleks teha jõupingutusi, et kujundada välja täiendavatele pensionidele juurdepääsu hõlbustamise terviklik lähenemisviis, mis haaraks eri elanikkonnarühmi.

(18) Kuna vastutus pensionisüsteemide korraldamise eest lasub liikmesriikidel, püütakse käesoleva soovitusega anda juhtnööre pensionijälgimissüsteemide, pensioninäidikute ja automaatse liitumise raamistike kasutuselevõtuks ning, kui see on asjakohane ja vajalik, läbivaatamiseks. Soovituse eesmärgiks on suurendada inimeste teadlikkust kõigist pensionisammastest tulenevast eeldatavast üldisest pensionitulust, aidata neil pensionipõlveks paremini valmistuda ning parandada liikmesriikide suutlikkust hinnata ja läbi vaadata oma pensionisüsteemide kestlikkus ja piisavus, sealhulgas rahvastikurühmade kaupa. Soovituses võetakse arvesse konsultatsioonide käigus sidusrühmadelt kogutud seisukohti ja nõuandeid ning tõendeid pensionijälgimissüsteemide, pensioninäidikute ja automaatse liitumise sotsiaal-majandusliku mõju kohta.

(19) Mitmes liikmesriigis on autonoomia ja kollektiivläbirääkimiste õiguste tõttu tööandjapensionifondide juhtimisel ja kujundamisel oluline osa sotsiaalpartneritel. Mahuka tööandjapensioni tagamisel on väga tõhusaks osutunud sotsiaaldialoogil põhinev jagatud vastutuse mudel. On tõestatud, et see soodustab töötajate ja tööandjate isevastutust ning suurendab tööandjapensionifondide pikaajalist kestlikkust, piisavust, tõhusust ja läbipaistvust ning nende vastavust nii töötajate kui ka tööandjate majanduslikele ja sotsiaalsetele huvidele. Mõnes liikmesriigis, kus tööandjapensioniskeemid on vähem arenenud, seovad tööandjad töötajate sissemaksed nende personaalse pensioniga. Need sissemaksed kajastuvad töötajate palgapaketis ja nende abil suurendatakse nende pensionitulu.

(20) Üldsuse teavitamine pensionireformi vajadustest ja pensionide mõjust saab olla usaldusväärne ainult siis, kui see on objektiivne ja põhineb usaldusväärsetel andmetel. Pikaajaliste pensionireformide kavandamisel on väga oluline, et liikmesriigid saaksid poliitiliste otsuste tegemisel tugineda kõikehõlmavale ja piisavalt tulevikku suunatud teabele nii riiklike kui ka täiendavate pensionide kohta. Aga ehkki enamik liikmesriike kogub riiklikke pensione käsitlevate ulatuslike andmete kõrval statistikat ka täiendavate pensionifondide ja nende liikmete kohta, on vaid vähestel liikmesriikidel andmeid ja vahendeid, et süstemaatiliselt jälgida oma mitmesambaliste pensionisüsteemide üldist piisavust ja kestlikkust.

(21) Pensioninäidikute eesmärk ongi aidata liikmesriikidel jälgida oma mitmesambaliste pensionisüsteemide katvuse, piisavuse ja kestlikkuse muutusi ning võimaldada neil tugineda pensionireformi käigus täpsetele ja usaldusväärsetele andmetele. Selline põhjalik ülevaade võimaldaks liikmesriikidel kavandada ulatuslikke pensioni- ja sotsiaalreforme, tagades samal ajal riigi rahanduse jätkusuutlikkuse ja piisavuse, ning hõlbustaks reformi vajaduse ja mõju üle objektiivset avalikku arutelu.

(22) Pensioninäidikute väljatöötamisel soovitab Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve kasutada samu näitajaid nagu Euroopa Komisjoni iga kolme aasta tagant esitatavates rahvastiku vananemise aruandes ja pensionide piisavuse aruandes ning iga-aastases võla jätkusuutlikkuse analüüsis. Nende näitajate täiendamiseks tuleks vaadelda seda, milline on nii pensionide piisavuse kui ka kestlikkuse seisukohast tööandjapensionide ja personaalsete pensionide osa. Pensioniandmete katvust ja täpsust saaks aja jooksul parandada, kui pensionipakkujate järelevalves osalevad mitmesugused riiklikud asutused koguvad asjakohaseid andmeid ja tagavad nende edastamise kesksesse andmesõlme. Andmed peaksid sisaldama liigendatud teavet nii tulevaste kui ka praeguste pensionäride sissemaksete ja kogunenud nõuete kohta. Liikmesriigid võiksid ühtlasi vahetada häid tavasid andmete prioriseerimise ja kogumise kohta.

(23) Prognooside täpsust aitaks suurendada teave selliste tegurite kohta nagu varad, kohustused, sissemaksed, tulu ja tasud, samuti teave täiendava pensioni saajaskonna soolise ja vanuselise struktuuri kohta. Liikmesriike julgustatakse parandama oma andmeid täiendavate pensionide kohta ja täiendavate pensionide järelevalvet ning looma koostöös komisjoni ja teiste liikmesriikidega vahendi, mis annaks põhjaliku ülevaate pensionisüsteemide praegusest ja tulevasest piisavusest ja kestlikkusest. See, kui kasutada samu määratlusi ja liigitusi nagu rahvastiku vananemise aruandes ja pensionide piisavuse aruandes, võimaldaks liikmesriikide pensioninäidikutes kättesaadavaks tehtud andmeid võrrelda. Vajaduse korral võiksid aruandeid koostavad töörühmad töötada välja täiendavaid määratlusi, eeldusi, metoodikat, suuniseid ja taksonoomiaid, tagades, et aruandluskoormus jääb minimaalseks. Riiklike pensioninäitajate koondamine ELi pensioninäidikusse, nagu on eurorühma laiendatud koosseisu poolt Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele ülesandeks tehtud, võimaldaks liikmesriikidel võrrelda oma riikliku pensionisüsteemi tulemuslikkust teiste liikmesriikidega ning võtta eeskuju headest tavadest, mis on aidanud teistel tagada pensionide piisavuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kõrge taseme.

(24) Vaatamata prognoosidele, et pensionide piisavus langeb, kui pensionipoliitikat ei muudeta, näitavad vähene osalemine vabatahtlikes täiendavates pensioniskeemides ning kodumajapidamiste säästude suhteliselt vaoshoitud paigutamine pikaajalistesse hoiustesse ja investeerimistoodetesse (võrreldes pangakontodel seisva raha hulgaga), et praegused stiimulid ei ole piisavalt tugevad, et panna inimesi rohkearvuliselt tegutsema. Siin võib olla abi automaatse liitumise skeemidest.

(25) Automaatne liitumine tähendab, et inimesed liituvad täiendava pensioniskeemiga automaatselt, ehkki neile jääb võimalus sellest väljuda. See erineb osalemisvõimalusel põhinevast lähenemisviisist, mis nõuab aktiivset osalemisotsust. Riikides, kus on automaatset liitumist rakendatud, on see osutunud pensionisäästudes osalemise suurendamisel edukaks. Tavaliselt kasutatakse seda tööandjapensionide puhul, kuid seda võib kasutada ka muudel juhtudel, näiteks füüsilisest isikust ettevõtjate puhul.

(26) Liikmesriigid peaksid kehtestama automaatse liitumise võimaldamiseks vajaliku õigusraamistiku. Võimaldava keskkonna loomiseks peaksid liikmesriigid vähemalt: i) määrama kindlaks need, kelle suhtes on võimalik automaatset liitumist rakendada; ii) määrama kindlaks skeemist väljumise ja uuesti liitumise ajavahemikud; iii) määrama kindlaks kõlblikud pensioniskeemid ning iv) kujundama vaikepensionikava. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et riiklikel pädevatel asutustel on suutlikkus teha järelevalvet selle üle, kuidas automaatse liitumisega seotud sääste investeeritakse ja hallatakse, ning kulud jäävad pakutava tuluga proportsionaalseks.

(27) Automaatse liitumise mehhanismid tuleks kehtestada viisil, mis säilitavad hästi toimivate riiklike ja täiendavate pensioniskeemide terviklikkuse. Need ei tohiks asetada olemasolevates tööandjapensioniskeemides osalejaid ebasoodsasse olukorda, nõrgestada töötajate kohustuslikku osalemist tööandjapensioniskeemides, kui selline kohustuslik osalemine on kehtestatud, ega õõnestada riiklikke solidaarsusmehhanisme. Eri riikide kogemustest on ilmnenud automaatse liitumise tulemuslikkust mõjutavad struktuurielemendid. Automaatse liitumise kasutuselevõtu edendamiseks ja edukuse tagamiseks julgustatakse liikmesriike parimatest tavadest eeskuju võtma ja neid vajaduse korral oma eriomastele tingimustele kohandama.

(28) Et parandada pensionide piisavust ja vähendada pensionilõhet eri elanikkonnarühmade, tööhõivesektorite ja töölepingu liikide vahel, peaks automaatset liitumist saama rakendada võimalikult suure elanikkonna osa suhtes.

(29) Varasemad kogemused on näidanud, et automaatne liitumine aitab täiendavates pensionides osalemist tõhusamalt suurendada siis, kui selle rakendamisel jääb piisavalt aega teabe levitamiseks, ulatuslikuks konsulteerimiseks sotsiaalpartnerite ja sidusrühmadega, näiteks finantsvahendajatega, ning üldsuse teavitamiseks toimivate teavituskampaaniate kavandamiseks. Uute liitujate teadlikkust on võimalik parandada pensionijälgimissüsteemide ning finantshariduse ja teadlikkuse suurendamise programmide koostoimes. Õpikogemuste tagamiseks ja kohanemiskoormuse vähendamiseks võiksid liikmesriigid kaaluda automaatse liitumise kasutuselevõttu etappide kaupa, näiteks võttes järk-järgult sihikule teatavat liiki tööandjate ja isikute rühmad või võimaldades aja jooksul suurendada sissemaksete määra. Eriti süsteemi rakendamise algetappides võib see, kui alustada suhteliselt madalast sissemaksete määrast, mis aja jooksul järk-järgult tõuseb pensionide piisavuse eesmärgi saavutamiseks vajaliku tasemeni, aidata inimestel automaatset liitumist omaks võtta ja piirata väljumiste arvu.

(30) Tööandjatel ja eriti suhteliselt väiksematel tööandjatel, kes soovivad või on kohustatud algatama automaatse liitumise, võivad tekkida haldus- ja tegevuslikud probleemid olemasolevatesse täiendavatesse pensioniskeemidesse töötajate registreerimisel või omaenda tööandjapensioni skeemide loomisel. Seepärast peaksid liikmesriigid kaaluma tööandjatele haldustoe pakkumist, vajaduse korral koostöös sotsiaalpartneritega.

(31) Töötajate jaoks võib täiendavates pensionides osalemine tähendada seda, et vastutasuks suurema sissetuleku eest pensionile jäämisel väheneb praegu igakuine kasutatav tulu. Eriti madalapalgaliste ja nooremate töötajate jaoks võib see olla koormav, mistõttu võib see tekitada nendes rühmades suurema väljumis- ja madalama osalemismäära. Liikmesriigid peaksid kaaluma sihitatud maksusoodustusi ja -toetusi, mis muudaks nende rühmade jaoks automaatse liitumise kavades osalemise ja püsimise taskukohaseks. Et need stiimulid oleksid tõhusad, peavad need põhinema läbipaistval teabevahetusel ning selgetel ja lihtsatel menetlustel. Liikmesriigid võiksid kaaluda täiendavate pensionide laialdase kasutuselevõtu soodustamiseks ka üldisemate maksusoodustuste kehtestamist, eelkõige eespool nimetatud rühmade jaoks. Samuti soovitatakse neil tungivalt kavandada kõik maksusoodustused vastutustundlikul ja kulutõhusal viisil, võttes arvesse nende mõju eelarvele ja muudele vahenditele, nagu säästu- ja investeerimiskontod. Kui liikmesriigid otsustavad pakkuda täiendavate pensionitoodete kasutuselevõtu innustamiseks maksusoodustusi ja muid hüvesid, peaksid nad kooskõlas nõukogu direktiivi 2011/85/EL [4] (mida on muudetud nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1265) [5] artiklist 14 tuleneva teavitamiskohustustega avaldama üksikasjaliku teabe maksukulude mõju kohta tuludele.

(32) Tööturu struktuur on nii liikmesriikide sees kui ka nende vahel väga erinev. Täistööajaga tähtajatud lepingud esinevad kõrvu ebastandardsete lepingute ja tegutsemisega füüsilisest isikust ettevõtjana. Kahte viimati nimetatud tööhõivekategooriasse kuuluvate isikute sissetulek võib aja jooksul varieeruda ja selles esineb sageli katkestusi, mis tähendab, et neile ei pruugi sobida pensioniskeemi regulaarselt sissemakseid teha. Et kõigil inimestel oleks võimalus täiendada oma kohustuslikku pensioni ja nad saaksid osa automaatse liitumise mehhanismidest, peaksid liikmesriigid proovima võimaldada neile kahele kategooriale erikohtlemist või mugandatud korda, näiteks võimaldada neile täiendavatesse pensioniskeemidesse tehtavate sissemaksete sageduses ja suuruses suuremat paindlikkust.

(33) Kuna kõik elanikkonnarühmad ei pruugi pidada kohustust teha täiendavasse pensioniskeemi sissemakseid otstarbekaks või taskukohaseks, tuleks ette näha ajavahemikud, millal saab skeemist väljuda ja sellega uuesti liituda. See võimaldaks inimestel automaatse liitumise skeemist lahkuda ja sellesse hilisemas etapis tagasi tulla. Selline võimalus suurendaks süsteemi omaksvõttu ja usaldust selle vastu. Nende ajavahemike sageduse saavad otsustada liikmesriigid, püüdes saavutada tasakaalu ühelt poolt süsteemis osalemise ja selle suurema stabiilsuse ning teiselt poolt inimeste valikuvõimaluste vahel. Liikmesriikidel soovitatakse kehtestada skeemis osalemiseks selged kriteeriumid ning määrata väljumise ja uuesti liitumise reeglid täpselt kindlaks.

[4] Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

[5] Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(34) Mõnel inimesel ei pruugi olla pikaajaliste investeeringute kohta otsuste tegemiseks vajalikku teavet või finantsoskusi. Samuti võib neil olla raske valida eri investeerimisprofiilide vahel, millel eeldatava tulu ja riski suhe on igaühel erinev. Et mitte nõuda inimestelt automaatse liitumise skeemis liiga paljude keerukate otsuste tegemist, peaksid liikmesriigid pakkuma sissemaksete määra, kõlblike investeerimiskavade ja -toodete, investeerimisstrateegiate ja väljamaksekorra osas piiratud arvu võimalustega vaikelahendusi, mille puhul on tagatud piisava pensionitulu ja pensionide piisavuse eesmärkide saavutamine, sest kogemused näitavad, et enamik automaatse liitumise skeemiga ühinenud töötajaid kaldub vaikepakkumisi omaks võtma ja neist kinni pidama.

(35) Kuna pensionitulul on suur tähtsus sotsiaalkaitse seisukohast, kalduvad paljud inimesed eelistama eri investeerimisprofiilide vahel valides konservatiivsemaid lahendusi, millega sageli kaasneb mingis vormis kapitalikaitse. Aga selline kapitalikaitse võib sõltuvalt ülesehitusest olla üsna kulukas ja piirata pensionisäästude väärtuse suurenemist pika investeerimisperioodi kestel. Enamiku inimeste vajadustele võivad vastata elukaarepõhised investeerimisstrateegiad, milles sedamööda, kuidas osaleja läheneb pensionieale, asendatakse riskantsemad investeeringud konservatiivsematega, mistõttu on selles kasvupotentsiaal kombineeritud struktuuriomase riskimaandusega. Seetõttu võiksid liikmesriigid kaaluda vaikekavade puhul just selliste investeerimisstrateegiate kasutamist. Osalejatele tuleks siiski anda võimalus valida muid variante ja minna karjääri kestel ühelt investeerimisstrateegialt teisele üle.

(36) Pensionide piisavuse parandamiseks ja võttes arvesse, et inimene võib olla pensioniskeemi või täiendavate pensioniskeemidega liitunud või taasliitunud oma karjääri või elu eri faasides, tuleks inimestele anda võimalus täiendada minimaalseid sissemakseid vabatahtlike maksetega.

(37) Täiendavate pensionitoodete pakkumine ja muude pensionisäästude olemasolu varieerub ELis suuresti ning need eksisteerivad tööandjapensioniskeemide kõrval, mida haldavad tööandjapensioni kogumisasutused ja reguleeritakse ELi tasandil. Mõningates liikmesriikides on ettevõtete pensionikavad lahendatud ka kindlustustoodete või personaalsete pensionitoodetena ning mõnes liikmesriigis kasutavad piiriülesed ettevõtted oma töötajatele pensionikava pakkumiseks ka üleeuroopalist personaalset pensionitoodet (PEPP). Kõigi selliste skeemide puhul teevad sissemakseid nii tööandjad kui ka töötajad. Liikmesriigid peaksid tagama, et iga lahendus, mis on tunnistatud automaatseks liitumiseks sobivaks, saab pikas perspektiivis tuua säästjatele kasu. Selleks on soovitatav, et liikmesriigid valiksid pensionitooted, mida kasutatakse automaatseks liitumiseks, lähtudes nende potentsiaalist saavutada soovitud poliitikaeesmärgid ning konsulteerides vajaduse korral sotsiaalpartnerite ja huvitatud pakkujatega. Lisaks peaksid liikmesriigid tööandjatele ja töötajatele maksusoodustuste tegemisel ja/või -toetuste andmisel pakkuma samasuguseid maksusoodustusi ja -toetusi kõigile võrreldavatele toodetele. Liikmesriigid peaksid kõrvaldama maksu- ja muud riiklikud tõkked, et hõlbustada pensionifondide piiriülest investeerimist ja toimimist, mis omakorda toetab ELi pensionituru suuremat integratsiooni, et paremini kajastada ühtse turu mõõdet.

(38) Katvuse maksimeerimiseks peaksid vaikekavad olema avatud kõigile töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele, sealhulgas neile, kes töötavad majandussektorites või -valdkondades, mis ei ole hõlmatud sotsiaalpartnerite kokkulepete alusel loodud tööandjapensioniskeemidega. Töötajad võivad karjääri jooksul vahetada töökohta, liikuda ühest majandussektorist või riigist teise või töötada eri liiki lepingute alusel, mis ei pruugi olla hõlmatud täiendava pensioniskeemiga. Liikmesriigid peaksid kaaluma, kas sellised inimesed peaksid jätkama sissemakseid pensioniskeemi, millega nad olid liitunud varem, või peaksid nad liituma vaikimisi määratud pensioniskeemi või enda valikul mõne muu sobiva pensionitootega. Viimasel juhul peaksid liikmesriigid kaaluma, kas töötajatel peaks olema õigus kanda pensioniõigused üle uude skeemi, ja kui jah, siis mis tingimustel.

(39) Liikmesriigid peaksid korrapäraselt hindama, kui hästi automaatse liitumise raamistik toimib, ning kehtestama nõuetele vastavate toodete või vahendite ja nende pakkujate jaoks asjakohase järelevalvemehhanismi. Järelevalveasutused peaksid suutma jälgida asjaomaste pensionikogumisvahendite tulemuslikkust ning neil peaksid olema volitused sekkuda vajaduse korral ja varajases etapis, et tagada täiendavate pensioniskeemide tõhusus pensionitulu suurendamisel ja osalejate õiguste kestev säilimine. Tõhus järelevalve võib suurendada usaldust süsteemi vastu ja vähendada skeemidest väljumisi.

(40) Mõnes riigis on tehtud tööandjatele kohustuslikuks muuta liitumine töötajate jaoks automaatseks. Mõned riigid, kes on selle meetme kasutusele võtnud, on loonud avalik-õigusliku asutuse, mis vastutab pensionisäästude haldamise eest ja osaleb pensionisäästude investeerimises. Need meetmed võivad osalemist märkimisväärselt suurendada. Liikmesriigid peaksid hindama, kas nad täidavad selliste meetmete tõhusaks rakendamiseks vajalikke tingimusi.

(41) Käesolev soovitus ei mõjuta liikmesriikide pädevust oma riiklike pensionisüsteemide korraldamisel ja kujundamisel. Käesolev soovitus ei tohiks piirata sotsiaalpartnerite sõltumatust juhul, kui nad vastutavad pensioniskeemide loomise ja haldamise eest. Seetõttu ei tohiks käesolev soovitus mõjutada riiklikku sotsiaal- ja tööõigust, mis reguleerib pensionisüsteemide korraldust ja kollektiivläbirääkimiste süsteeme,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesolevas soovituses käsitletakse pensionisüsteemide tõhustamist üksikisikute pensionijälgimissüsteemide ja pensioninäidikute väljatöötamisega ning automaatse liitumise rakendamist täiendavates pensioniskeemides. Soovitus sisaldab meetmeid, millega toetatakse inimesi pensioni säästudekavandamist käsitlevate teadlike otsuste tegemisel ja liikmesriike pensionide piisavust ja kestlikkust käsitlevate teadlike otsuste tegemisel. Samuti sätestatakse selles meetmed pensionide piisavuse ja kestlikkuse parandamiseks, suurendades selleks osalemist täiendavates pensioniskeemides.

2. Käesolev soovitus ei mõjuta liikmesriikide õigust määrata kindlaks oma sotsiaalkaitsesüsteemide, sealhulgas pensionisüsteemide aluspõhimõtted ning mitmesugused riiklikud tavad töösuhete ja sotsiaaldialoogi valdkonnas.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „kohustuslikud pensionid“ – õigusaktidel põhinevad pensioniskeemid, mida haldab valitsemissektor;

2) „täiendavad pensionid“ – tööandja- ja personaalsed pensioniskeemid, mis üldiselt pakuvad kohustuslike pensionide kõrval täiendavat pensionitulu;

3) „tööandjapensionid“ – töösuhtega seotud kollektiivsed pensioniskeemid, mis põhinevad tavaliselt tööandjate ja töötajate vahelistel lepingulistel kokkulepetel või on seotud kutsetegevusega;

4) „personaalsed pensioniskeemid“ – pensionisäästuvahendid, mis tavaliselt põhinevad üksikisikust säästja ja finantsteenuse osutaja vahelisel lepingul, mille selge eesmärk on tagada pensionipõlves sissetulek;

5) „pensionijälgimissüsteem“ – digitaalne vahend, tavaliselt turvaline veebiportaal või mobiilirakendus, mis annab inimestele ülevaate nende individuaalsetest kogutud pensioniõigustest ja tulevastest prognoositavatest hüvitistest kõigis pensioniskeemides, kus isik on liige või soodustatud isik;

6) „pensioninäidikud“ – näidikud, mis annavad liikmesriikidele põhjaliku ülevaate nende pensionisüsteemidest, hõlmates näitajaid praeguste ja tulevaste pensioniõiguste kohta liikmesriigi koondtasandil ning kõigi pensionitulu allikate, eelkõige kohustuslike pensionide, tööandjapensionide ja personaalsete pensionide kohta, et võimaldada neil teha kindlaks puudujäägid pensionide piisavuses ja kestlikkuses;

7) „automaatne liitumine“ – protsess, mille puhul liituvad inimesed automaatselt täiendavate pensioniskeemidega ja neile antakse võimalus sellest kindlaksmääratud aja jooksul loobuda;

8) „pensionide piisavus“ on seotud eesmärgiga tagada, et pensionisüsteemid i) kaitseksid eakaid vaesuse eest; ii) säilitaksid inimestele pensionile siirdumisel võrreldaval tasemel sissetuleku ning iii) võimaldaksid inimestel veeta pensionil teatava kestusega osa oma elust. Täiendavad pensionid aitavad peamiselt saavutada teist eesmärki, milleks on sissetuleku säilitamine.

Artikkel 3

Siseriiklike tingimustega kohandamine

Ilma et see mõjutaks töösuhete ja sotsiaaldialoogi olemasolevaid tavasid või liikmesriikide pädevust korraldada ja kujundada oma riiklikke pensionisüsteeme, soovitatakse liikmesriikidel käesolevas soovituses kirjeldatud meetmete rakendamisel vajaduse korral kaasata sotsiaalpartnereid ja asjaomaseid sidusrühmi, nagu pensionipakkujaid ja -saajaid esindavad organisatsioonid, ning nendega konsulteerida vastavalt väljakujunenud riiklikele tavadele ja riikliku pensionisüsteemi struktuurile. Samuti julgustatakse liikmesriike õppima teistes liikmesriikides kohaldatavatest headest tavadest ja kohandama vajaduse korral neid tavasid vastavalt riiklikele tingimustele.

I PEATÜKK

PENSIONIJÄLGIMISE VAHENDID

I JAGU

Pensionijälgimine

Artikkel 4

Tervikliku pensionijälgimissüsteemi loomine

1. Euroopa Komisjon soovitab liikmesriikidel luua pensionijälgimissüsteemi. Pensionijälgimisteenus peaks olema ühtne üleriigiline teenus, mis on tasuta kättesaadav kõigile inimestele, andes ülevaate eri skeemides, mille liikmed nad on või on olnud, kogunenud individuaalsetest pensioniõigustest. Pensionijälgimisteenus peaks vajaduse korral hõlmama kohustuslikke pensione, tööandjapensioniskeeme ja personaalseid pensionitooteid ning selle kohaldamisala tuleks vajaduse korral järk-järgult laiendada. Selleks et võimestada inimesi finantsplaneerimisel, peaks teenus pakkuma prognoose võimaliku tulevase pensionitulu kohta kõigist nende pensioniskeemidest.

2. Pensionijälgimisteenuse kasutajaliides peaks olema kasutajasõbralik. Selles tuleks arvesse võtta eri vanuserühmade vajadusi ning anda selget ja arusaadavat teavet, mida on kohandatud keskmise kasutaja vajadustega. Liikmesriigid peaksid kaaluma mitmetasandilise liidese kasutamist, alustades kõige olulisema pensioniõigusi käsitleva teabe esitamisest ja tulevaste hüvitiste lihtsatest prognoosidest ning pakkudes üksikasjalikumat teavet taotluse korral. Üksikasjalikum teave võiks hõlmata näiteks erinevatel karjäärieeldustel põhinevaid prognoose. Lisaks peaksid liikmesriigid tegema kasutajakogemuse täpsustamiseks korrapäraselt kasutajateste.

3. Liikmesriigid peaksid võtma arvesse eri elanikkonnarühmade digioskuste erinevat taset. Vajaduse korral peaksid nad pakkuma täiendavat mittedigitaalset teavet ja kohapealseid teenuseid, tagades juurdepääsu põhilisele pensioniteabele neile, kes ei kasuta digivahendeid, sealhulgas puuetega inimestele, kellel on spetsiaalsed ligipääsunõuded. Seda saaks teha näiteks telefoni teel, posti teel või füüsiliste kohtumistena.

Artikkel 5

Juhtimine ja rahastamine

1. Liikmesriigid peaksid pensionijälgimisteenuse jaoks kehtestama selge juhtimisstruktuuri, mis põhineb mittetulundusliku tegevuse, sõltumatuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse põhimõtetel ja mida oleks võimalik saavutada näiteks avalik-õigusliku asutuse või avaliku ja erasektori partnerluse kaudu.

2. Liikmesriigid peaksid vastavalt vajadusele koostöös pensionisektori, sidusrühmade või teenuseosutajatega tagama pensionijälgimisteenuse loomiseks ja pidevaks toimimiseks kestliku rahastamise.

Artikkel 6

Andmete turvalisus ja koostalitlusvõime

1. Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama pensionijälgimisteenuse jaoks kasutatava andmevahetusmudeli. Nad peaksid kehtestama kohustusliku ja tervikliku turvalisuse ja eraelu puutumatuse raamistiku, et tagada kasutajate autentimiseks turvaline, kordumatu ja kasutajasõbralik e-identimise meetod ning kodanike isikuandmete kõrgel tasemel kaitse.

2. Oma riikliku pensionijälgimisteenuse kavandamisel peaksid liikmesriigid tagama, et nende tehniline taristu ja õigusraamistik (sealhulgas andmete jagamise vallas) on ühildatavad tulevase ELi tasandi pensionijälgimisteenusega, toetades seeläbi ELi tööjõu piiriülest liikuvust ja individuaalsete pensioniandmete ja -teabe piiriülest vahetamist. Selleks peaksid liikmesriigid kasutama olemasolevate ELi tasandi pensionijälgimisteenuste liikmete parimaid tavasid ja kogemusi.

II JAGU

Pensioninäidikud

Artikkel 7

Põhjalike pensioninäidikute loomine

1. Liikmesriikidel soovitatakse luua põhjalikud riiklikud pensioninäidikud, et süstemaatiliselt jälgida oma mitmesambaliste pensionisüsteemide üldist piisavust ja kestlikkust ning pensionilõhesid. Selleks peaksid liikmesriigid koguma ja tegema üldsusele kättesaadavaks koondandmed nii riiklike kui ka täiendavate pensionide panuse kohta pensionitulu piisavusse ja pensionisüsteemi kestlikkusse.

2. Liikmesriikidel soovitatakse kasutada avaliku sektori asutustele juba esitatud andmeid, näiteks pensionifondide perioodilisi aruandeid järelevalveasutustele või statistikaametitele, samuti koostoimet pensionijälgimise süsteemidega, ja lähtuda andmelünkade kõrvaldamiseks ja täpsuse parandamiseks andmete valimisel proportsionaalsuse põhimõttest.

3. Asjakohase teabe kogumisel peaksid liikmesriigid tagama järelevalveandmete konfidentsiaalsuse ja täiendavates pensioniskeemides osalejate isikuandmete kaitse.

4. Liikmesriike julgustatakse vahetama kogemusi teiste liikmesriikide ja Euroopa Komisjoniga, et määrata kindlaks asjakohased andmemahud ja teabesaamise viisid, tekitamata tarbetut aruandluskoormust.

Artikkel 8

Näidikutes kasutatavad näitajad

1. Liikmesriikidel soovitatakse koguda teavet täiendavate pensioniskeemide liikmete arvu, nende sissemaksete ja kogunenud nõuete kohta, esitatuna määratud sissemaksega ja määratud väljamaksega skeemide ja toodete kaupa, samuti pensioniskeemidega seotud kohustuste ja varade, nende investeerimistulu, kulude ja tasude, sissemaksete ja hüvitiste kohta nende vahendite koondtasandil, samuti pensioniliikide kaupa.

2. Liikmesriikidel soovitatakse teha kindlaks asjakohane pensionistatistika, mille abil jälgida vaesusriski rahvastikurühmade lõikes, muutusi vanuserühmade ja sookategooriate tulujaotuses, tegeliku pensioniea muutusi tuluvahemike kaupa ning pensionidega seotud maksusoodustuste ja -toetuste eelarvekulusid.

3. Selleks et saada teavet olemasolevate raamistike ja kavandatud poliitikameetmete hindamiseks ja läbivaatamiseks, kutsutakse liikmesriike üles koostama mõistliku pikkusega ajavahemiku kohta pensionide piisavuse ja kestlikkuse prognoose.

Artikkel 9

Andmevahetus Euroopa Komisjoniga

1. Liikmesriikidel soovitatakse edastada pensionistatistika Euroopa Komisjonile kokkuvõtlikul kujul. Et tagada nende koondandmete võrreldavus, julgustatakse neid tegema Euroopa Komisjoniga koostööd ühise metoodika loomiseks.

2. Euroopa Komisjon soovitab kõigil liikmesriikidel esitada Euroopa Komisjoni ja majanduspoliitika komitee rahvastiku vananemist käsitleva aruande jaoks tööandjapensionide ja erapensionide sissemaksete ja kulutuste prognoosid ning Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee eakate piisava sotsiaalkaitse aruande jaoks andmed tööandjapensionide ja erapensionide panuse kohta pensionitulusse, kasutades ühiselt kokkulepitud määratlusi, meetodeid ja majanduseeldusi.

II PEATÜKK

AUTOMAATNE LIITUMINE

Artikkel 10

Automaatse liitumise võimaldamine

1. Liikmesriigid peaksid võimaldama ja edendama täiendavate pensioniskeemidega automaatset liitumist vastavalt riigi oludele, austades samal ajal sotsiaalpartnerite rolli ja autonoomiat.

2. Automaatne liitumine tuleks kehtestada viisil, mis säilitab hästi toimivate riiklike või täiendavate pensioniskeemide terviklikkuse. See ei tohiks asetada olemasolevates tööandjapensioniskeemides osalejaid ebasoodsasse olukorda, nõrgestada töötajate kohustuslikku osalemist tööandjapensioniskeemides, kui selline kohustuslik osalemine on kehtestatud, ega õõnestada riiklikke solidaarsusmehhanisme.

3. Toetavate meetmetega, nagu õigusliku aluse loomine siseriiklikus õiguses, peaksid kaasnema meetmed, millega määratakse kindlaks, kellel on õigus liituda, kes võib liitumise algatada ja millist liiki pensionifondi või pensionitoodet võib kasutada, näiteks olemasolevad ja teatavatel tingimustel kasutatavad uued tööandjapensioniskeemid, olemasolevad personaalsed pensionitooted ja üleeuroopalised personaalsed pensionitooted.

4. Liikmesriigid peaksid kehtestama ka kaitsemeetmed, millega tagatakse, et täiendavad pensioniskeemid on pikas perspektiivis võimelised säästjatele kasu tooma ja seda ka tegelikult teevad. Selleks peaksid nad panema pensionitoodete üksused või pakkujad järelevalve alla ning andma järelevalveasutustele suutlikkuse ja volitused jälgida asjaomaste täiendavate pensioniskeemide kulutõhusust ning vajaduse korral kulutõhususe tagamiseks sekkuda.

Artikkel 11

Heade tavade kasutamine automaatse liitumise puhul

1. Liikmesriikidel soovitatakse kasutuselevõtu etapis kasutada olemasolevaid häid tavasid. Siia kuuluvad ulatuslik konsulteerimine sotsiaalpartnerite ja asjaomaste sidusrühmadega, tõhusad teavituskampaaniad ja püsivad läbipaistvusmeetmed. Liikmesriigid võivad kaaluda ka automaatse liitumise rakendamist etapiviisiliselt, näiteks kohaldades seda järk-järgult teatavat liiki tööandjate ja sobivate rühmade suhtes või alustades madalamatest sissemaksete määradest, mis hiljem suureneksid, võimaldades seeläbi inimestel koguda märkimisväärse osa oma pensionitulust, seadmata ohtu liitumise taskukohasust.

2. Liikmesriikidel soovitatakse ette näha hästi läbimõeldud väljumis- ja uuesti liitumise võimalused, mille sagedus kehtestatakse nii, et tasakaalustada osalemise maksimeerimise ja süsteemi stabiilsuse eesmärki üksikisikutele valikuvõimaluste andmise eesmärgiga.

3. Selleks et vältida olukorda, kus automaatse liitumise protsessis peavad inimesed tegema palju ja keerukaid otsuseid, peaksid liikmesriigid hea tavana pakkuma selliste elementide puhul nagu sissemaksete määr, kõlblikud investeerimiskavad või -tooted, investeerimisstrateegiad ja väljamaksekord piiratud arvu võimalusi. Liikmetel ja vajaduse korral tööandjatel peaks olema lubatud teha miinimumi ületavaid täiendavaid sissemakseid. Investeerimisstrateegiate valikud peaksid võtma arvesse erinevat riskitundlikkust, nii et inimesed ei loobuks sellest, kuna nad peavad standardvarianti liiga riskantseks või liiga konservatiivseks, samas kui nendele, kes on valmis teatavaid riske aktsepteerima, antakse võimalus seda teha. Hea tavana võiks edendada elukaarepõhiseid strateegiaid, et võtta arvesse riskivalmiduse muutumist kogumisperioodi jooksul. Väljamaksekord hõlmaks ideaaljuhul säästjate võimalust valida kas eluaegse annuiteedi saamise või kogunenud vahendite ühekordse väljamakse või mõlema kombinatsiooni vahel, ilma et see mõjutaks kehtivaid siseriiklikke sätteid.

4. Liikmesriigid peaksid tagama, et inimestele antakse vaikevalikud, mida kohaldatakse juhul, kui osalejad ei saa või ei soovi valikut teha. Vaikevalikud peaksid olema selged ja kavandatud nii, et tagada pikaajaline stabiilsus ja sobivus suurimale osalejate rühmale, tagades samal ajal edaspidi piisava pensionitulu. Liikmesriigid võiksid kaaluda elukaarepõhiste strateegiate kui varade jaotamise vaikevaliku edendamist.

5. Liikmesriike kutsutakse üles tagama, et juurdepääs automaatsele liitumisele oleks laiaulatuslik ja kaasav. Automaatne liitumine peaks sobima eri karjäärimudelitega, hõlmama karjäärikatkestuste õiglast käsitlemist, pakkudes seeläbi meestele ja naistele võrdseid võimalusi, ning tooma kasu inimestele nende karjääri eri etappides. Liikmesriigid peaksid kaaluma võimalust juurutada erisuguseid häid tavasid, nagu kindlasummalised toetused, millega muuta sissemaksed madala sissetulekuga inimeste jaoks taskukohasemaks, maksusoodustused pensioniskeemi ulatusliku kasutuselevõtu stimuleerimiseks, hooldusega seotud pensioniosakud, millega aidata muu hulgas kaotada soolist pensionilõhet, sissemaksete suurendamise võimalused, ebatüüpilise töölepinguga inimeste ja hooldajate jaoks ette nähtud sissemaksetasemete paindlikkus või võimalus teha katkestusi ning asjakohased tingimused pensioni ennetähtaegseks väljavõtmiseks isikliku vajaduse korral.

Artikkel 12

Erisätted automaatse liitumise puhul töösuhte kontekstis

1. Liikmesriikidel soovitatakse kehtestada töötajate liitumiskõlblikkuse kriteeriumid, mis soodustavad laialdast katvust ja võimaldavad varajast liitumist, edendades samal ajal taskukohasust.

2. Liikmesriikidel soovitatakse kehtestada rakendusetapis tööandjatele stiimulid ja haldustugi, et hõlbustada töötajate liitumist.

3. Liikmesriigid peaksid kehtestama automaatselt liitunud töötajate pensioninõuete ülekantavuse reeglid, et need töötajad saaksid töökoha vahetamisel või töö lõpetamisel kogutud vahendeid edasi kasutada. Liikmesriigid peaksid vältima olukorda, kus iga töökohavahetus toob kaasa liitumise uue skeemiga, kuna see toob kaasa pensioninõuete killustumise. Seda oleks kõige parem saavutada, kui töötajad saaksid jätkata sissemaksete tegemist varasematesse skeemidesse või neil oleks võimalus kanda kogunenud nõuded üle uude tööandjapensioniskeemi.

4. Liikmesriigid peaksid andma füüsilisest isikust ettevõtjatele ja ebatüüpilise töölepinguga inimestele võimaluse osaleda olemasolevates skeemides, mis on avatud standardlepinguga töötajatele, või nägema ette võimaluse luua eraldi skeemid, mis on kohandatud nende konkreetsete vajadustega. Sellised võimalused tuleks ette näha juba automaatse liitumise kavandamise etapis ning need peaksid võimaldama füüsilisest isikust ettevõtjatele ja mittestandardsete töölepingutega inimestele standardse töölepinguga inimestega võrreldes suuremat paindlikkust.

5. Liikmesriigid peaksid kaaluma, kuidas hallata oma automaatse liitumise süsteemi kas tsentraliseeritud haldus- või korralduslikku tuge pakkuva avaliku sektori asutuse kaudu või detsentraliseerituma mudeli abil, mille puhul sotsiaalpartnerid, kutseorganisatsioonid või erasektori pakkujad kohandavad pensioniskeeme vastavalt osalejate vajadustele.

6. Liikmesriike kutsutakse samuti üles kaaluma, kas tööandjate kohustus liita oma töötajad pensioniskeemiga sobiks nende riigi konteksti.

Artikkel 13

Maksud ja muud soodustused

1. Liikmesriike julgustatakse kehtestama maksusoodustusi ja muid stiimuleid, et soodustada täiendavate pensionitoodete kasutuselevõttu, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse nende mõju eelarvele. Need maksusoodustused tuleks kavandada nii, et need ei seaks ebasoodsasse olukorda isikuid, kes on juba liitunud tööandjapensioniskeemi või personaalse pensioniskeemiga, sealhulgas sotsiaalpartnerite rahastatavate skeemidega.

2. Liikmesriigid peaksid tagama, et inimesed saavad jätkuvalt kasutada maksusoodustusi, mida pakutakse täiendavate pensionitoodete kasutuselevõtu soodustamiseks ka pärast seda, kui nad vahetavad töökohta või elukohta piiriüleselt.

3. Sellised maksusoodustused võiksid:

a) võimaldada inimestel arvata oma maksustatavast tulust maha kõlblikusse pensionitootesse tehtud sissemakse, kehtestades iga-aastasele mahaarvatavale summale ülemmäära;

b) võimaldada tööandjal arvata oma maksustatavast tulust maha oma töötajate jaoks kõlblikusse pensionitootesse tehtud sissemakse, kehtestades iga-aastasele mahaarvatavale summale ülemmäära.

4. Liikmesriigid peaksid kohaldama sama maksustamislahendust kõigi täiendavate pensionitoodete suhtes, mida nad peavad automaatseks liitumiseks sobivaks.

III PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 14

Seire ja aruandlus

1. Liikmesriike julgustatakse vahetama käesolevas soovituses osutatud meetmete kohta kogemusi ja parimaid tavasid. Arutada võiks näiteks järgmisi teemasid: ühised probleemid; automaatse liitumise kasutuselevõtuga seotud kogemused; kuidas tagada kooskõlastatud lähenemisviis riiklike pensionijälgimissüsteemide edasiseks ühendamiseks ELi tasandi pensionijälgimisteenusega ning kuidas kõige paremini liikuda kõiki pensionisambaid hõlmavate põhjalike andmete kogumise suunas, et saada võrreldav ülevaade pensionide piisavusest ja kestlikkusest kogu ELis.

2. Liikmesriike julgustatakse korrapäraselt hindama käesolevas soovituses esitatud meetmete tõhusust täiendavates pensioniskeemides osalemise ja pensionide läbipaistvuse suurendamisel.

3. Liikmesriike julgustatakse andma korrapäraselt aru käesoleva soovituse rakendamiseks võetud meetmetest, kasutades selleks hoiuste ja investeeringute liiduga seotud järelevalveprotsesse, eurorühma raamistikku riiklike reformide jälgimiseks ja parimate tavade vahetamiseks, Euroopa poolaastat ja Euroopa sotsiaalõiguste sammast.

4. Euroopa Komisjon jälgib rakendamist ka Euroopa hoiuste ja investeeringute liidu strateegia vahehindamise raames, mille tulemused avaldatakse 2027. aastal.

Artikkel 15

Adressaadid

Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. november 2025

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Maria Luís ALBUQUERQUE